KBC - CNIPMMR - KVNE -- Magyarország – Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013

Tematikus aktívturisztikai útvonalak Békés és Arad megyében

Közép-Békési Centrum
a sokszínű lehetőség

Fedezd fel a Körösök völgyét!

Két ország, egy cél, közös siker!

Magyarország-Románia
Határon Átnyúló Együttműködési
Program 2007-2013

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

A Fekete-Körös és Mályvád térsége Békés megyében

A Zarándi-hegység Arad megyében

Köszöntő

Örömünkre szolgál, hogy olyan turisztikai kiadványt adhatunk az Olvasó kezébe, amely hiánypótló jelentőséggel bír Arad és Békés megyében. Ilyen részletességű tájékoztató kiadvány és a benne feltáruló lehetőségek ennyire széles köre, az aktívturisztika térségi kínálatában még nem jelent meg. Az alábbi oldalakon a határmenti térség sok népszerű túrakörzetét, túraútvonalait gyűjtöttük össze és ajánljuk most Önnek.

A megvalósulás a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében történhetett, a „Tematikus programok szervezése a Körösök Völgyében" (HURO/0901/241/2.1.3 ActiveTours) című projektünk keretében. Az összességében 15.000 db, magyar, román és angol nyelven elkészített kiadványokon kívül sikerült bővítenünk az aktívturisztikai eszközök kínálatát sárkányhajókkal, túrakenukkal, kerékpárokkal, GPS készülékekkel, valamint Nordic Walking botokkal, amelyeket térségünkben Ön is igénybe vehet. A pályázatnak köszönhetően az Élővíz-csatornán a Békéscsaba és Bandika-fa közötti szakaszon, újabb két helyszínen teszik lehetővé stégek a biztonságos ki- és beszállást, ahogyan a Kettős-Körösön Békés és Köröstarcsa között is kiszálló-stég segítségével léphetnek partra a vízitúrázók, hogy a kényelmes kikötés után megtekinthessék az 19. századi folyószabályozást és a korabeli árvízi védekezés múltját bemutató Bodoky Károly Vízügyi Múzeumot.

A kerékpárokkal, Nordic Walking botokkal túrázva, GPS készülékekkel navigálva, egyszerűen lehet felfedezni a békési tájat: a folyókat, az erdőket, a pusztai területeket, melyben érdemes felkeresni az egykor itt élő és gazdálkodó grófi családok birtokait, a kastélyokat, kúriákat, arborétumszerű tájkerteket vagy akár az első épített emlékeinknek számító több ezer éves kunhalmokat. Ha pedig kedvünk tartja, egyetlen kirándulás alkalmával megismerhetjük a három közép-békési település Gyula, Békéscsaba és Békés gazdag kulturális kincseit.

Ma már a szomszédos Románia turisztikai értékei is elérhetők, ezért ajánljuk az Arad megyét lefedő túralehetőségeket, legyen szó ugyanúgy a természetet jelentő gyönyörű hegyvidékről, a zabolázatlan folyókról vagy városlátogatásról, kulturális- és gasztronómiai értékekről. A kiadványban ezért megtalálhatóak a Béli-hegység, a Zarándi-hegység, a Fehér-Körös, a Maros, és Arad környékének turisztikai útvonalai, sok hasznos információval kiegészítve.

A kiadvány partnereink – Körösök Völgye Natúrpark Egyesület és a Kis- és Középvállalkozások Romániai Nemzeti Tanácsának Aradi Kirendeltsége – segítségével készült el, akik – a társuláshoz hasonlóan – további információval szolgálnak. Látogasson el a www.kozepbekes.hu vagy a www.imm-arad.ro honlapokra, ahol bővebb leírásokat talál az egyes túraútvonalakról.

A partnerség nevében a Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás kellemes kikapcsolódást kíván Önnek a Körösök völgye térségében!

Közép-Békés városstúrák

A három közép-békési várost, Gyulát, Békéscsabát és Békést felfedező kerékpáros körtúra egész évben teljesíthető. Kenuval a településeket összekötő Élővíz-csatornán javasolt a környék megismerése. Az út során a kiránduló előtt feltárulnak a három város kulturális műemlékei és környezeti örökségei, valamint a városok közötti tájképi- és természeti értékek.

Útvonaljellemzők:

- sok aszfalt; kevés földút; víziút – nyártól dús növényzet
- zsilipeknél kenuk átemelése – kiszálló stégek
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

40 km
5 óra

(Gyula) Gyulai vár – Főtér – 44-es főút (szervízúton) – Veszei – Élővíz-csatorna part – (Békéscsaba) Árpád sor – Belváros – Élővíz-csatorna part – 470-es főút (kerékpárúton) – (Békés) Petőfi tér – Erzsébet-liget – Dánfok – Szanazug – Gyula

30 km
8 óra

Gyula (Kisökörjárás) – Veszei – Békéscsaba – Bandika-fa – Békés (Erzsébet-liget)

(1) Békéscsaba belváros - kulturális látnivalók; (2) Körösök Völgye Látogatóközpont; (3) Bandika-fa, Cimbora-fa; (4) Sikonyi gátőrház; (5) Békés belváros - kulturális látnivalók; (6) Erzsébet-liget; (7) Békés-Dánfoki Üdülőközpont; (8) Szanazug; (9) Kisökörjárási fogadóbázis; (10) Gyulai vár; (11) Gyula belváros - kulturális látnivalók; (12) Pósteleki kastélypark; (13) Veszei elágazás

Kenusok az Élővíz-csatornán

Ajánló

~ Gyula és Békéscsaba között található Póstelek, kellemes természeti környezetbe invitálja a túrázót. Az egykori Széchenyi-Wenckheim birtok kastélyparkja ma jól karbantartott, környéke jelzett túrautakkal, szabadtéri sportpályákkal, tűzrakóhelyekkel, esőbeállókkal, étteremmel, rendezvényteremmel várja látogatóit.

~ Békéscsaba és Békés között, ahol a 470-es főút eltér az Élővíz-csatornától, évszázados nyárfák találhatóak, a Bandika-fa, és a Cimbora-fa, amelyek egykor szántó-vető elődeink kedvelt találkozóhelyei voltak. Kerékpárral, kenuval, érdemes megállni e ponton egy rövid pihenőre.

Munkácsy Emlékház

~ Kulturális látnivalók: ***Gyula:*** Erkel Emlékház, Várfürdő, Gyulai vár, Almásy-Wenckheim kastély; ***Békéscsaba:*** Munkácsy Emlékház, Szlovák Tájház, Körösök Völgye Látogatóközpont, ***Békés:*** Jantyik Mátyás Múzeum, kosárfonó-műhely, református templom.

A Gyulai vár

Tudta?

~ Gyulán született Erkel Ferenc, a nemzeti opera megteremtője, a magyar himnusz zeneszerzője. Szülőháza interaktív múzeumként mutatja be a művész munkásságát, személyes tárgyait, a korabeli hangulatot. Érdemes megtekinteni. (www.erkelemlekhaz.eu)

~ Békés a megye névadó települése a kosárfonás székhelye. A kanyargós Körösök vonalát botolófüzek kísérték, amelyek kiváló alapanyagul szolgáltak a kosárfonáshoz. A településen még ma is működnek műhelyek, ahol e régi mesterség munkafolyamatai megtekinthetők, a különféle termékek megvásárolhatók vagy akár egyedi elképzelés szerint megrendelhetők.

~ Munkácsy Mihály, a nemzetközi hírű festőművész, gyermekkora nagy részét Békéscsabán töltötte. Festői tehetségére itt derült fény, majd képességeit Európa nagyvárosaiban fejlesztette tovább. A megyeszékhelyen található emlékháza és a róla elnevezett múzeum is számos alkotását mutatja be. (www.bekescsaba.hu/munkacsy)

~ A három várost összekapcsoló, 1777-ben közmunkával kiásott Élővíz-csatorna, az Erdélyből érkező faanyag szállítási útvonalául, valamint vízbázisként szolgált a XVIII. és XIX. században a békéscsabai lakosok számára. Valamikor kedvelt fürdőhelyeket biztosított, ma kellemes sétányok övezik, ezért zöldfolyosót képez a közép-békési városok között.

~ A XV. századi Gyulai vár, Közép-Európa egyetlen épen maradt síkvidéki, gótikus téglavára.

Erkel Emlékház

Békés-Dánfok

A békéscsabai kéttornyú katolikus templom

Kettős-Körös kaland

Útvonaljellemzők:

- akadálymentes víziút; a gátkorona csapadékmentes időben járható
- nehézségi fok:

A Kettős-Körös vadregényesen szakasza Békés és Köröstarcsa között lenyűgöző környezetbe invitálja a természetkedvelő embert. A túra során a folyószabályozás és az árvízvédelem múltja is megismerhető a kb. félúton lévő Bodoky Károly Vízügyi Múzeumban, a Hosszúfoki gátőrház szomszédságában. (Kenuból a kiszállást a folyó jobb partján, a 14. folyamkilométernél úszóstég teszi lehetővé.) Az izgalmas árvízvédelmi múlt megtekintése után folytathatjuk utunkat a folyó természetesen kanyargós szakaszán Köröstarcsáig. A kikötő büféjében feltölthetjük étel- és italkészleteinket, majd érdemes megtekinteni a 2500 fős község főbb nevezetességeit – a Népi Kulturális Ökocentrumot és Tájházat, a református templomot, valamint a Szövőház és lovasudvart. (A nevezetességek igény szerint a kikötőből lovaskocsival is megtekinthetők.) Hívogató élmény kerékpárral a Kettős-Körös bal- és jobb parti gátkoronáján akár teljes körtúrát tenni, vagy a kenutúra után levezetésképpen visszkarikázni Békés-Dánfokra.

Kenusok a Körösön

Útvonal, látnivalók:

19 fkm
5-6 óra

„Körös Menti" Kishajókikötő és -átemelő – Kettős-Körös – Köröstarcsai kishajó kikötő

30 km
3-4 óra

Békés-Dánfok – Köröstarcsai kishajó kikötő (útközben átkelési lehetőség a mezőberényi- és a békési közúti hídon)

- *a békési duzzatóműnél nincs átkelési lehetőség*

(1) *„Körös Menti" Kishajókikötő és -átemelő* (Békés-Dánfok); (2) Gátszakadás emlékmű; (3) Hosszúfok - Bodoky Károly Vízügyi Múzeum; (4) Petőfi emlékhely; (5) Köröstarcsai kishajó kikötő, kulturális látnivalók

Ajánló

~ „Egy hajóban evezünk" vízitúra: Békés Város Önkormányzata minden évben megrendezi e kétnapos, Sarkadtól induló élmény- vízitúrát, melyen 80-100 kenus indul útnak Köröstarcsa felé.

~ A Békés-Dánfoki Üdülőközpont a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően a térség kiemelkedő turisztikai bázisa. Szabadstrand, sportolási-, étkezési- és szállaslehetőség, valamint kulturális programok gondoskodnak az élményekről.

A békési duzzasztó

~ A békési kikötőből érdemes sétát tenni a duzzasztóhoz, mely a Kettős-Körös osztja al- illetve felvízzé. A duzzasztott felvíz kiöntése páratlan vízimadár-élőhely és halbölcső, míg az alvíz vad hullámtere kevésbé háborgatott zöld folyosó az élővilág számára.

~ A Bodoky Károly Vízügyi Múzeum gyűjteménye feltárja a folyószabályozás és a korabeli árvízi védekezés monumentális feladatait, vállalásait, muzeális értékű gépeit és eszközeit.

A békési kikötő

Kerésznász a Körösön

A Kettős-Körös gátján

Tudta?

~ Petőfi Sándor, 1949. július 18-án a mezőberényi híd közelében egykor működő révnél kelt át a Körösön, hogy elhagyva az Alföldet, induljon utolsó vándorútjára, Bem tábornok erdélyi seregéhez csatlakozva. Ezt megelőző, Orlai Petrich Soma barátjánál töltött napjainak emlékét őrzi ekkor írt, Szörnyű Idő című utolsó verse is. Az eseményt, a bal parti hídfőnél, emlékhely őrzi.

~ Az utolsó nagy körösi árvíz 1980. július 26-án következett be. A rendkívül esőzések következtében a bihari hegyekből lezúduló víz 36 óra alatt 9 méterrel emelte meg a Fekete-Körös vízszintjét és okozott a Kettős-Körösön, Hosszúfok térségében gátszakadást. A 73 m szélesre mosott nyíláson 208 millió m³ víz ömlött szét 105 km² mezőgazdasági- és lakóterületen, elsöpörve az ottani tanyavilágot. A szakadás helyét a Bodzás-zugnál emlékoszlop jelzi.

Bodoky Károly Vízügyi Múzeum

~ A Kettős-Körös medrének legmélyebb pontja a Kis-Sózugnak nevezett kanyarban található Hosszúfok közelében. A 10 méteres „kút" egykor harcsák tömeges táplálkozóhelye volt, mára e halfaj is megfogyatkozott. A kanyar belső ívén az utolsó kettős-körösi homokpad idézi a Körösök duzzasztás előtti arcát.

~ A körösi kérészek rendszerint június első felében bekövetkező tömeges és lenyűgöző nászát a Mezőberény-Köröstarcsa között gyakori márgás mederrészeknél lehet legjobban megfigyelni. Kenuból az élmény feledhetetlen!

A vadregényes Kettős-Körösön

Körösök randevúja

Békés-Dánfokról a Kettős-Körös gátkoronáján Doboz felé, a Fekete- és a Fehér-Körös összefolyásához Szanazugba kerekezhetünk, ahol hétvégi- és üdülőházak, étkezési lehetőség, kijelölt szabadstrand és vízisport-bázis nyújt akár hosszabb pihenésre lehetőséget. A közeli Sarkad-Remetei-erdőben érdemes végigjárni a doboz-szanazugi tanösvényt és felfedezni az egykori földvár helyén emelt fatornyot, Sámson várát. Szanazugtól a Kettős-Körösön akár kenuval is visszajuthatunk Békés-Dánfokra, a kishajó kikötőbe.

A szanazugi összefolyás

Útvonaljellemzők:

- akadálymentes víziút a duzzasztóig; kerékpárral járható földgát (csak száraz idő esetén javasolt); kevés aszfaltút; erdei út; Szanazugnál személykomp
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

11 km
1 óra

Útvonal: Békés-Dánfok – bal parti gátkorona – Dobozi-híd - jobb parti gátkorona – Szanazug

4 km
2 óra

Szanazug – Sámson vár (Sarkad-Remetei-erdő) – Szanazug

11 km
3 óra

Szanazug – „Körös Menti" Kishajókikötő és -átemelő (Békés-Dánfok)

(1) Békés-Dánfok; (2) Szanazug; (3) Sámson vár; (4) Wenckheim kastélypark

Ajánló

~ A Sarkad-Remetei-erdőt nem csupán a Sámson vár és a környék történelmi-természeti tudnivalóit elbeszélő tanösvény táblák miatt érdemes felfedezni. Az erdőben számos helyen ott kanyarognak az egykori Fekete-Körös vízzel telt meanderei, melyek az erdő ökoszisztémájának fontos életterei. Figyelmesen, csendben túrázva számos erdei állatfajt figyelhetünk meg, s akár kaphatunk lencsevégre.

Egykori meder a Remetei-erdőben

~ Ha van lehetőségünk, térjünk be Dobozra és tegyünk egy sétát az egykori Wenckheim uradalom központjának számító település kastélykertjében. A Holt-Fekete-Körös által körülölelt park tölgy-, hárs-, platán és gesztenyefái alatt érdemes egy keveset időzni.

~ A Fekete-Körös jobb parti töltésén folyásnak fölfelé javasolt egy túrát tenni Gyula-Városerdőig, megcsodálva a folyó jó néhány helyen szabályozatlanul hagyott kanyarulatait. A mentett oldalon a Remetei-erdő idős fái, majd a vadaskert tisztásai kísérnek, ahol kis szerencsével legelésző dámvadakban is gyönyörködhetünk.

Szanazug

Kenusok Békés felé...

A dobozi kastélypark

Tudta?

~ A Kettős-Körösön minden év augusztusában a Szanazug-Dobozi-híd közti szakaszon kerül megrendezésre a „Szanazugi Evickélés" elnevezésű össznépi úszóverseny. A 4,5 kilométeres teljes táv kiváló erőpróba, amire a gyengébb úszóknak érdemes alaposan felkészülni!

~ A Fehér-Körös Gyulaváritól (7,5 km), majd a Kettős-Körös Békésig (12 km) teljes egészében mesterségesen ásott meder, melyet a Gyula kétharmadát elsöprő 1855-ös fehér-körösi árvíz után építettek Bodoky Károly tervei alapján. Az 1856 telén kezdődött munka nagyságát jól érzékelteti, hogy a kubikosok százai összességében 5 milló köbméter (kb. 80 millió talicska) földet mozgattak meg. Az élő Fehér-Köröst Gyula városától „leválasztó" Gyula-Békési-nagy-csatorna építési munkálatait 1857 májusában, megyei körútja során Ferenc József császár és felesége is megtekintette. A grandiózus építkezés 1858 áprilisában fejeződött be.

Körös-gát

~ Szanazug, a gyulai váruradalomhoz tartozó Árpád-kori Szanna falu nevét őrzi, melynek lakói halászatból, vadászatból, méhészkedésből, szénégetésből éltek. A környező tölgyerdőket már 1075-ben is megemlítik okiratok Doboz település kapcsán, mint ottani kiváló disznómakkoltató helyeket. Szanna falu a török hódítás alatt pusztult el 1596-ban.

Sámson vár

A Wenckheimek nyomában

Útvonaljellemzők:

- sík terep (aszfalt 30% földút-gát 70%) – teljes bejárása száraz időben javasolt
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

56 km
7 óra

Gyula (vár) – Gyulavári – Mályvádi-erdő – Gyula-Városerdő – Szanazug – Doboz – Marói-erdő – Pósztelek – Gyula

(1) Gyulai vár; (2) Almásy-Wenckheim kastély; (3) Gyulai duzzasztó; (4) Gyula-Városerdő; (5) Szanazug; (6) Dobozi Wenckheim kastélypark; (7) Pósteleki kastélypark; (8) Gerlai kastély

E szép történelmi útvonal a török hódoltság után Békés megyében gazdálkodó nemesi családok, főképp a Wenckheim grófok néhány egykori gyulai, dobozi, pósteleki és gerlai birtokait érinti. A túra alatt érdemes minél többet megtudni erről a kiterjedt dinasztiáról, mely táj- és kultúrértékeit tekintve oly sokat adott e vidéknek.

A Pósteleki kastély az 1920-as években.

Ajánló

~ A Gyulaváriban található Almásy-Wenckheim kastély az egyik legszebb példája a kastélykorszak emlékeit illető megbecsülésnek. A benne helyet kapó tárlat a Dél-Alföld néprajzi, kulturális, természeti- és környezeti értékeit, valamint gazdasági történetét, fejlődésének lehetőségeit mutatja be a hagyományok, kultúra és a fenntartható fejlődés szemszögéből.

~ Gyulavári felé visszafelé jövet térjünk rá a Fehér-Körös bal parti gátjára és a duzzasztót érintve e kellemes természeti környezetben haladjunk a közúti híd felé, ahol jobbra fordulva Gyula-Városerdőre, e Fekete-Körös mellett lévő kedvelt üdülőhelyre érkezünk.

A gyulai duzzasztó

~ A városerdei hídon átkelve a folyó jobb oldali gátján a Sarkad-Remetei-erdőt kísérve a Fekete- és a Fehér-Körös szanazugi összefolyásához érkezünk. Ez a terület Városerdőhöz hasonlóan szintén strandolási és vízi sport lehetőségeket kínál.

~ Dobozra műúton indulhatunk tovább, ahol Békés megye legősibb településén a református templom és a Wenckheim család kastélykertje vonja magára a figyelmet a neoromán kápolnával, valamint a főúri kriptával. Dobozról, a Kettős-Körösön átívelő híd utáni buszmegállótól induló túraútvonalon, a Marói-erdőt járva jutunk el Póstelekre, ahol a Széchenyi-Wenckheim kastély romjai idézik a grófi időket. Innen tehetünk kitérőt a Pósteleki-erdővel határos Gerlára, ahol szintén egy Wenckheim kastély vár jobb sorsra. Visszatérve Póstelekre, Gyula felé véve az irányt a Holt-Fehér-Körös mentén, műúton, földúton, erdőn, kerteken és szántóföldeken át jutunk vissza a szép fürdővárosba.

A dobozi kastélykápolna

A Gerlai kastély az 1930-as években

Wenckheim nyughelyek a gerlai temetőben

Tudta?

~ Az eredetileg vadászkastélynak készült dobozi kastély az építtető Almásy családtól került a Wenckheimek birtokába. Ők virágoztatták fel 1300 holdas mintagazdasággá, amelyből 400 hold, (Európában legnagyobbként) öntözött volt. A 19-20. század fordulóján emelt neoromán stílusú templom vasbeton tetőszerkezete a kor elsőként alkalmazott technológiájának számít. Az ugyanekkor készült családi kripta kupolája a templomhoz hasonlóan velencei arany mozaikból készült, lenyűgöző pompát adva a belső térnek. A helyi védettséget élvező kastélyparkban, a gyönyörű kocsányos tölgyek, hársak, ezüst juhar, vasfa, ostorfa, ezüstnyár példányok mellett, országos nyilvántartásban lévő páfrányfenyő, erdei fenyő, fekete fenyő faegyedek is találhatóak.

~ Békés megye több mint 100 kastélyából és kúriájából mára kevesebb, mint a fele maradt meg. A legnagyobb birtokosok, a Wenckheimek és Almásyak után még a Bolza-, Tisza-, Bölöny-, Telbisz-, Beliczey-, Kárász-, Vásárhelyi-, Rudnyánszky-, Szlávy-, Wekerle családok voltak.

~ A gerlai Wenckheim kastély helyén – levéltári adatok szerint – már a 16. században ferences rendi kolostor állt. Itt épült fel 1854-ben Wenckheim Károly felkérésére Ybl Miklós tervei alapján, a barokk stílusú, végső formájában 37 szobás „U" alakú épület.

~ A pósteleki birtokot Wenckheim Krisztina grófnő kapta szüleitől hozományként, s itt épült fel a megye legfiatalabb kastélya 1906-1909 között. A 72 szobás neobarokk stílusban épített kastélynak önálló áramfejlesztője volt, falait bécsi és párizsi plüss tapéták borították, a kastélyparkban szökőkút, csónakázó-tó volt, a kertben pedig 600 rózsafaj 40.000 töve pompázott.

A pósteleki kastélyromnál

Csabai Körtúra

E számtalan élményt és látnivalót kínáló, információs pontokat és pihenőhelyeket érintő tanösvény jelentőségű körtúra, Békéscsabát és szűkebb külterületi környezetét igyekszik megismertetni az aktív túraélmény jegyében. Az útvonal szinte teljes egészében a városon áthaladó Élővíz-csatornát és a Gerlai-holtágat kíséri. E zöld folyosó önmagában is a település és határos területeinek egyik legjelentősebb természeti eleme, de közelében számos kulturális vagy egyéb környezeti érték is felfedezhető. Kerékpárral és gyalog egyaránt teljesíthető, választástól és egyéni ritmustól függően olyan félnapos, egynapos kikapcsolódást ígér, melyet időbeosztásunk szerint tölthetünk meg változatos túraélményekkel.

Túrázók a Bandika-fánál

Útvonaljellemzők:

- sík terep (aszfalt 60% földút-körgát 40%)
- kerékpáros bejárása száraz időben javasolt
- Bandika-fa – Sikonyi gátőrház szakasz csak gyalogosan járható, kerékpárral kerülőút javasolt
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

26 km 3 óra | 25 km 6 óra

közös útvonal

csak gyalog

kerékpáros kerülőút

Békéscsaba – Bandika-fa, Cimbora-fa – Sikonyi gátőrház – Gerla – Pósteleki kastélypark – Veszei elágazás – Békéscsaba

(1) Belváros – kulturális látnivalók; (2) Körösök Völgye Látogatóközpont; (3) Bandika-fa; Cimbora-fa; (4) Sikonyi gátőrház; (5) Gerlai kastély; (6) Pósteleki kastélypark; (7) Széchenyi Antal síremlék; (8) Veszei elágazás

Ajánló

Munkácsy Mihály Múzeum

~ Békéscsaba belvárosa, jelentős átalakulása miatt a jövőben nem csupán, mint kulturális centrum kínál gazdag programlehetőségeket, hanem európai színvonalú rendezvény- és közösségi terekkel, multifunkcionális központtal teszi a megyeszékhelyt kiemelt idegenforgalmi területté.

~ A Csabai Körtúra, a Pósteleki erdőben a piros sáv túrajelzést követi, mely a kastély egykori építtetőjének, gróf Széchenyi Antalnak, dombra emelt síremlékét is érinti a kastélytól egy kilométerre, a Nyilas erdőrészben.

~ A körtúra útvonala számos szakaszon bővelkedik vadon termő gyümölcsökben és gyógynövényekben, melyeket „végigkóstolni", vagy gyűjteni különleges élmény. Az eperfák termése, a dió, a bodza, a csipkebogyó, a kökény, a szeder a legtöbb túrázó számára jól ismert csemegék, a haladó ismeretekkel rendelkezők pedig a csalántól az útifüvekig számos egyéb gyógyhatású növényfajra bukkanhatnak.

~ Az egykori nagyréti tanyahelyeken még felfedezhető egy-egy gémeskút-maradvány és kihajtanak a régi kertek virágai. Érdemes megállni és emlékezni e régi világra.

Pósteleki famatuzsálemei alatt...

Öreg dülőkön...

Tudta?

Az Élővíz-csatorna városi szakasza.

~ A Békéscsabától a sikonyi gátőrházig haladó Élővíz-csatorna parton nem csak a Bandika-fa és a Cimbora-fa őrködik évszázados famatuzsálemként. Még ma is sok ősöreg, odvas, 200 évnél is öregebb botolófűz fedezhető fel a hullámtéren és a körgát oldalában, melyeket feltehetően a csatorna gátrendszerének 18. század végi kialakításakor telepítettek. A Bandika-fától a sikonyi gátőrházig húzódó Élővíz-csatorna menti védgát, néhol nehezebben járható szakasza megéri a kitartást. Mint a túraútvonal városi zajoktól leginkább elhúzódó része, sok apró természeti titkot őriz a rókakotorékától, a hullámtéren halászó-vadászó szürke gémig.

~ A Gerlai kastély és a környező birtokok is a Wenckheimek uradalmai közé tartoztak. Sajnos a háború után e kastély is sok hányattatáson ment keresztül, mára teljesen leromlott az állaga, de legalább még felújítható állapotban van. 2010-ben önkormányzati árverésen 3,6 milló forintért gazdára talált, azóta várja jobb sorsát. Két hektárra zsugorodott parkja még őriz néhány szép fát, köztük egy négy méter kerületű hatalmas tölgyet, mely bizonyosan emlékszik egykori jó gazdáira, kik közül hatan a gerlai temetőben pihennek.

~ Az Élővíz-csatornának az utóbbi tíz évben jelentősen javult a környezeti állapota. Az 1960-as években, több helyen szabadstrandként is funkcionáló vizet, az iparosodás évtizedeiben erős szennyterhelés érte, s volt idő, mikor csak „büdös-Körös"-nek csúfolták. Az ezredforduló után sokat javult a helyzet, amelyet a csatorna egyre gazdagodó élővilága és turisztikai értéke is jól jellemez.

Körtúra-pont

A puszták öröksége

A Szabadkígyós, Kétegyháza és Gyula között elterülő Kígyósi-puszták kiemelkedő tájértékűek. Itt található többek között a Dél-Alföld legszebb kastélya, Békés megye legjelentősebb pusztai területei, valamint az „Alföld őrszemeinek" a kunhalmoknak (kurgánok) egyedülállóan gazdag rendszere. Békéscsabáról és Gyuláról kerékpárral több útvonalon is elindulhatunk a Körösök völgyének legdélebbi területeinek felfedezésére, ahol két kiemelt célterület ajánlott: a Gyula és Kétegyháza között található tanyamúzeum és lovasiskola, illetve Szabadkígyós, ahol az egykor legpompásabb Wenckheim uradalom látnivalói, valamint a híres Kígyósi-puszta természeti és kultúrtörténeti értékei kínálnak gazdag túraélményeket.

Kurgán a pusztában

Útvonaljellemzők:

- sík terep (aszfalt 80% földút-gát 20%) teljes bejárása száraz időben javasolt
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 12 km / 1 óra | II. 17 km / 1,5 óra | III. 26 km / 2-3 óra

I. Békéscsaba – bányatavak földúton (vagy műúton) – Szabadkígyós; II. Gyula – Szabadkígyós; III. Gyula – Tanyamúzeum – Kétegyháza – Szabadkígyós

5 km / 2 óra

Szabadkígyós – Nagyerdő – Kígyósi-puszta – Szabadkígyós

(1) Körösök Völgye Látogatóközpont; (2) Téglagyári bányatavak; (3) Szabadkígyósi Wenckheim kastély és kastélypark; (4) Kígyósi-puszta – Nagyerdei tanösvény; (5) Gyulai vár; (6) Tanyamúzeum; (7) Román Tájház; (8) Kunhalmok

Ajánló

~ Szabadkígyós község, e csöndes, barátságos, 2800 lélekszámú település és környéke, egyedülálló módon ötvözi az élményeket. A hajdan kiterjedt Wenckheim uradalom ókígyósi majorsága számos emléket őriz a grófi időkből. A Wenckheim Frigyes által 1875-1879 között, Ybl Miklós tervei alapján építtetett lenyűgöző, német neoreneszánsz stílusú kastély a Dél-Alföld legpompásabb épületegyüttese. A kastélyt körülölelő angol tájképi kert ma is egyedülálló: jelenleg is 180 fajta cserje és fa található itt, köztük matuzsálemi korú tölgyek, platánok, vadgesztenyék, vérbükkök, mocsárciprusok, tiszafák, páfrányfenyők. Szintén a grófok nyomait őrzi a település szélén lévő, hangulatos kis dombon emelt Szabadkígyósi Római Katolikus Kápolna, a Wenckheim-kripta és -emlékpark , valamint a magtár épülete is.

~ A település határában lévő Kígyósi-puszta ősgyepmaradványainak egyedülálló növény- és állatvilága kimagasló természeti érték. A település melletti Nagyerdő 5 km hosszú tanösvénye, remek gyalogos túraélményt kínál, de beljebb is merészkedhetünk a pusztában, hogy felfedezzük a kurgánoknak, ezeknek az ősi, rézkori temetkezési helyeknek egyedülálló rendszerét.

~ A Gyula és Kétegyháza között lévő Tanyamúzeum a 20. század fordulóján és első felében élő parasztok életét és termelési kultúráját mutatja be. Különlegessége, hogy a gyulai parasztok önkéntes adományaiból jött létre és több mint három évtizede gyűjti e néprajzi emlékeket. A Tanyamúzeumnál ezen kívül pusztakocsikázás, a hagyományos paraszti udvar állataival való ismerkedés, valamint számos program vár mindenkit az év folyamán.

Öreg platán a kastélyparkban

Szabadkígyósi szürkemarhák

Virágban a puszta

Tudta?

~ A kurgánok, két nagy hullámban, a késő rézkor (Kr.e. 3000-2600) és a Kr.u. 2-4, sz. időszakában készültek. Számuk csak Békés megyében több száz. A néphittel ellentétben ezek nem kincseket rejtenek, hanem kevésbé kiemelkedő gazdagságú temetkezési helyek. Másodlagosan szívesen használták ezeket köztemetőknek, gyakorta emeltek templomot rájuk, valamint megfigyelésre, vészjelzésre, határterületek jelölésére szolgáltak. E halmok, mindezen túl számos, jégkorszakból „itt maradt" növényfajnak egyedüli élőhelyei is.

~ A szabadkígyósi Wenckheim kastély építésénél a grófnő, Wenckheim Krisztina kérése az volt, hogy az épületnek annyi ablaka legyen, ahány nap van az évben, annyi ajtaja, ahány hét van az évben és annyi főbejárata, ahány évszak ölel fel egy évet. A negyven méter magas tornyú kastély mellett üvegházak álltak, a környező kertészetekből „lóré" vasúton szállították be az élelmiszert az épület alatti pincékbe. A földszinten faborítású ebédlő, kis- és nagyszalon, könyvtár, dohányzószoba, az emeleten szobák, lakosztályok voltak találhatóak. A függőfolyosóval összekapcsolt melléképületben kapott helyet a konyha, annak emeletén a cselédek, szolgálók szobái. A parkot az eredeti erdős növénytársulásból alakították ki, valamint Borossebestől a francia riviéráig számtalan helyről, földlabdásan szállított különleges növényegyedeket is betelepítettek. A parknak romantikus hangulatot ad a kis hidakkal ívelt kerti tó és a partján égbetörő gyönyörű mocsárciprus facsoport.

~ A 4779 hektár kiterjedésű Kígyósi-puszták tájegysége a Körös-Maros Nemzeti Park részterülete. A közel 100 itt költő madárfaj és a vizes élőhelyek különleges növényei csak részei a pusztát jelentő egységes tájértéknek, melynek az ismét itt legelő szürkemarhák ugyanúgy ősi elemei.

A Szabadkígyósi Wenckheim kastély

Határtalan Vándortúra

Útvonaljellemzők:

- zúgós, gyors sodrú víziút; kerékpárral műúton (kevés szórt út és földgát, utóbbi csak száraz időben javasolt); gyalogtúra erdei úton, patakmederben
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

144 km
4 nap

Köröstárkány – Gyanta (37 km) – Tenke (19 km) – Nagyzerind-Feketegyarmat (51 km) – Békés-Dánfok (37 km)

200 km
4 nap

Belényes – Sólyom – Bélfenyér – Tenke – Feketetót – Talpas – Tamáshida – Nagyzerénd – Feketegyarmat – Szanazug – Doboz – Békés-Dánfok

16 km
5 óra

Biharmező – Szentháromság-vízesés – Biharmező

(1) Szentháromság-vízesés; (2) Mézgedi cseppkőbarlang; (3) Várasfenes; (4) Pontoskő (kilátóhely); (5) Belényesszentmiklósi klastrom domb (kilátóhely); (6) Tenkei Természettudományi Múzeum; (7) Körös-gát (Talpastól); (8) Békés-Dánfok

Minden évben, hagyományosan rendezik meg e 4-5 napos, Romániából induló és Magyarországra érkező vízi- és kerékpáros túrát, valamint a „nulladik”-napon teljesített gyalogtúrát. A Fekete-Körös forrásvidékének közeléből, majd 150 kilométeren haladó túra hegyek között, sziklaszurdokokban, csendes mezőségi falvakon át barangol, feledhetetlen élményeket kínálva. A Fekete-Körös zúgós, gyors sodrú felső szakaszain végigevezni igazi vadvízi próbatétel, kerékpárral kísérni a zabolátan folyót, s a „Pontoskőről” a tájra tekintve megpihenni felemelő érzés. A fárasztó, de izgalmas út Békés-Dánfokon, ünnepi hangulatban ér véget.

Ajánló

~ A „nulladik” nap gyalogtúrája a Fekete-Körös eredését keresi fel. A fő patak-ág köves-zúgós medrében kapaszkodva egy impozáns méretű sziklafalhoz jutunk, ahonnan három mesés vízesés zúdul alá, melyek közül a középső vize, három lépcsőben 80 méter magasról robajlik elénk.

~ Kerékpárral érdemes kihasználni a szabadabb mozgásteret és felkeresni néhány látnivalót. A Mézgedi-cseppkőbarlang; a Várasfenesi Györffy István Táj- és Népismereti Otthon; a Tenkei Természettudományi Múzeum megérik a kitérőt.

Keresztgát Belényesújlaknál

~ A hegylábak közelében lévő, akár kerékpárt tolva is könnyen megmászható kiemelkedésekről gyönyörű panoráma nyílik a tájra, az előttünk és mögöttünk lévő Bihar- és a Béli-hegység vonulataival. Ilyen kilátók a Belényesújlaknál lévő „Pontoskő” és a 13. századi klastrom torony dombja Belényesszentmiklósnál.

Belényesszentmiklóson

A túra befutója Békés-Dánfokon

A Szentháromság-vízesésnél

Tudta?

~ A Sólyom és Borz településeknél, a Béli-hegység lábainál áttörő Fekete-Körös szurdoka a legszebb vízitúra útvonalak egyike a Körösök völgyében. A felső folyásokat mindenhol rengeteg zátony, zúgó, surranó, valamint éles, örvénylő kanyar, ágakra szakadó medervonulat teszi felejthetetlenül izgalmassá. Alacsony vízálláskor nem ritkán kézzel kell átvontatni egy-egy sekélyebb szakaszon a kenukat, ami a forró nyárban különleges, hűsítő élmény.

~ Tenkén, a református parókián található Természettudományi Múzeum gazdag kiállítási anyaga az idős, 80 év felett járó Csák Kálmán bácsinak több évtizedes, kitartó terepi gyűjtőmunkájának köszönhetően a geológiától, az

Klastrom torony

őslénytanon át, a természetismeretig mutatja be a Fekete-Körös völgyének természettudományi titkait.

~ A Fekete-Körös fő patakját tápláló hármas vízesés felfedezése Czárán Gyula nevéhez kötődik, aki 1880-1905 között saját költségén, fanatikus kitartással tárta fel a Bihar-hegység természeti csodáit, túristautakat, hidakat, lépcsőket, létrákat építve hozzájuk. Az általa „Szentháromság-vízesés”-nek elnevezett zuhatagoktól egyébként egy körtúra útvonal indul további számos gyönyörű vízesést érintve.

~ A Belényestől néhány kilométerre lévő Várasfenes nem csupán a közelmúltban avatott Györffy István Táj- és Népismereti Otthonról nevezetes, hanem a 13. században épült várasfenesi Béla-vár romjairól is.

A Borzi-szorosban

Mályvádi barangolás

Útvonaljellemzők:

- sík terep (aszfalt 60% földút-gát 40%) – teljes bejárása száraz időben javasolt
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 38 km 4-10 óra | II. 32 km 3-8 óra

I. Gyulai vár – Gyulavári – Dénesmajor („Anti-gát") – Körös-gát – Gyula-Városerdő – Gyulai vár;
II. Gyulai vár – Gyulavári – Mályvád – Körös-gát – Gyula-Városerdő – Gyulai vár

(1) Gyulai vár; (2) Almásy-Wenckheim kastély; (3) „Anti-gát"; (4) Mályvád (Bányaréti őstölgyes); (5) Körös-gát; (6) Gyula-Városerdő

Békés megye legnagyobb összefüggő erdejének és annak északi határát jelentő Fekete-Körös vadregényes, szabályozatlan kanyarulatainak felfedezése nem csupán a természet szerelmeseinek jelenthet örömteli túraélményeket. Sokan állítják: a folyó bal parti gátkoronája közel 20 kilométeren keresztül a megye legszebb, nyíltterepi túraútvonalát adja, melyről a táj páholyi távlatokban szemlélhető. Az erdő gazdag élővilága, valamilyen formában mindig megmutatja magát, hol egy fenséges dámvad, hol egy gáton vadászó elegáns tollruhájú búbos banka képében. Amikor pedig tiszta időben a túloldal felől felkéklenek a bihari hegyek, az bizony mesébe illő.

Mályvád madártávlatból

Ajánló

~ Ahol a Gyulaváriból Dénesmajorba tartó út Mályvádi Árvízvédelmi Szükségtározó gátja mellé kanyarodik, onnan számítva a 0,9 km-re lévő töltésátjárón tudunk a Gyulai vártól piros sávval jelzett túristaúton belépni a mályvádi erdőterületekre. Az eredei túra számtalan élményt kínál: a gazdag vadállomány, a zengő madárdal, az egykori folyóágak titkai mind-mind a természetjárók megbecsült kincsei. Az átjárótól számítva a jelzett túraúton 4,8 km-re érjük el a Bányaréti őstölgyes felé induló piros kereszt leágazást, mely alig 200 méteres kitérőt jelent csupán. Az őstölgyestől északi irányban, akár a folyó egészen közel lévő gátjához is kisétálhatunk és folytathatjuk azon utunkat. A piros sávval jelzett út az őstölgyestől az erdőben halad tovább a gáttal párhuzamosan és a sitkai részeknél csatlakozik csak ki a gáthoz. Innen már a gáton haladhatunk Gyula-Városerdő felé.

A hegyek felé...

~ Ha nincs kedvünk erdei túrához és kényelmesebb, a tájat szemlélő utat választanánk, haladjunk tovább Dénesmajorba. Az út a településen áthaladva, balra fordulva felkanyarodik a szükségtározó ezen részletén aszfaltozott gátjára és mintegy 2 km-en egyenesen halad a Fekete-Körös védgátja felé. Ezt az „anti-gátnak" nevezett szakaszt jobb kéz felől halastavak kísérik, ahol szabad szemmel is megfigyelhetünk számos vízimadarat, egy messzelátó pedig még izgalmasabbá teheti az élményt. A Körös-gátra rátérve aztán hosszú kilométereken át gyönyörködhetünk folyóban, erdőben, mezőben, míg el nem érjük a fürdésre, pihenésre kiválóan alkalmas Gyula-Városerdőt.

A sitkai erdőrészben

Szabadstrand Gyula-Városerdőn

Dámvad Mályvádon

Mályvádi őszlábgombák

Tudta?

~ Mályvád, országos jelentőségű dámvadállománya mellett, a hazai síkvidéki erdőségekre jellemző számos állat- és növényfajnak is otthont ad. A Bányaréti-őstölgyest 1989-ben hazánk ezredik védett területévé nyilvánították. Pusztuló famatuzsálemei, a Körös-vidék egykori ősi tölgyerdőinek maradványaként jelentős genetikai értéket jelentenek. Szintén ősi örökségek az erdőben kanyargó egykori Körös-ágak elhagyott medrei, melyeknek vízzel való ellátottsága fontos feltétele az erdő számára szükséges eredeti mikroklíma megteremtésének.

~ A mályvádi erdőrészeket keletről és északról határoló Fekete-Körös, az egész magyarországi Körös-Berettyó vízrendszer leginkább szabályozatlanul hagyott folyószakaszát jelenti. A határtól a szanazugi összefolyásig kanyargó 20,5 kilométeres vonalán, több mint húsz, 90 fokos hurkot és ívet vet, mely miatt igézően vadregényes képet fest. A felső szakaszok homokfelrakódásai, a kanyarokban mederbe tépett fák és bokrok, kiváló élőhelyeket teremtenek a vízi életközösségek számára. Még manapság, ebben a „túlhorgászott" állapotokban is rejtenek kapitális halakat azon mélységei, melyek e keskeny folyón a 7-8 métert is elérik.

~ Egy hajnali, vagy estbe hajló csendes, szemlélődő túra fokozottan feltárja az erdő élővilágát. Róka, dámvad, mély hangon korrogó holló sem számítanak ritkaságnak.

~ Gyula-Városerdő kedvelt üdülőövezet. A folyó természetes homokkirakódású sekély vízű szabadstrandja megér egy fürdőruhát a hátizsákban. Itt szezonban vízibicikli-, kenu kölcsönző, valamint büfé is üzemel a parton.

Mályvádi tavasztúra

Természet és történelem

E sárréti területek déli határát érintő körtúrát (különösen, ha Vésztő felé is elkalandozunk), talán érdemes kétnaposra tervezni, oly sok a vendégmarasztaló látnivaló, felfedeznivaló. Közép-Békés nagyobb városaitól távolodva csöndesebb, nyugalmasabb lesz a táj, talán furcsának is tűnik, hogy akad hely, ahol barangolás közben emberrel is alig találkozunk. Annál inkább a múlt és az élő természet rejtőzködő titkaival, melyet védett természeti területek, kastélyok és kastélyparkok, színvonalas falusi vendéglátás, gazdag történelmi emlékek jelentenek.

Szakvezetés a Medvefejes-tónál

Útvonaljellemzők:

- végig közút és műút (Békés és Mezőberény között kerékpárút); kivétel: kétágy zsiliphez földút
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 37 km	II. 37 km	III. 48 km
4 óra	4 óra	5 óra

I. útvonal: *Békés (főtér) – Mezőberény – Bélmegyer-Fáspuszta – Bélmegyer-Békés közti műút – Békés (főtér)*

II. útvonal: *Békés (főtér) – Tarhos – Kárász kastély – Bélmegyer (Fáspuszta) – Bélmegyer-Békés közti műút – Békés (főtér)*

III. útvonal: *Az első két útvonalból összekapcsolt nagykör, érinti az összes látnivalót.*

Túraplusz: *Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhely (Vésztőtől 5 km északnyugatra)*

(1) Békés (főtér) - kulturális látnivalók; (2) Medvefejes-tó /+ 2 km/; (3) Fáspusztai Wenckheim kastély /+9 km/; (4) Kárász kastély /+5 km/; (5) Libás-tanya /+12 km/ ; (6) Tarhosi Wenckheim kastély és a Zenepavilon

Ajánló

~ Tarhos kapcsán a Wenckheim kastély, az 1953-ban épült Zenepavilon és a Békés-tarhosi Zenei Napok mindenképpen eszünkbe kell, hogy jussanak. A II. világháború után, 1946-ban Gulyás György szervezésében a volt grófi kastélyban énekiskola nyílt. Ez alapozta meg Tarhos országos jelentőségű zenetörténeti múltját, jelenét. (A kastély Békés Város Polgármesteri Hivatalának engedélyével látogatható.)

A tarhosi Zenepavilon

~ Bélmegyer főútjáról Fáspuszta felé térhetünk le, ahol a Körös-Maros Nemzeti Park részterületeként 664 hektáron ősi erdősztyepp jellegű terület élvez védelmet. A műút végén a Wenckheim Béla által építtetett vadászkastély áll (jelenleg magántulajdon, nem látogatható).

~ A mezőberényi Medvefejes-tó számos védett és fokozottan védett madárfaj vonulási-, gyülekező-, alkalmi előforduló- és fészkelőhelye. Az ideérkezők madármegfigyelő toronyból kísérhetik figyelemmel olyan madarak életét, mint a gulipán, gólyatöcs, széki lile, kis lile.

~ Vésztő-Mágor kiemelt történelmi emlékhelye a Körösök vidékének, ahol őskori települések, Árpád-kori monostor és későbbi templomok maradványai egyaránt feltárásra kerültek. Az emlékpark továbbá bemutatja az egyori sárréti világot is.

A bélmegyeri Fáspuszta

Tudta?

~ A Tarhoson található művészi kivitelű „zenepalotát” 1952-ben és 1953-ban 3,5 millió forintos beruházással építették, s Kodály Zoltán jelenlétében adták át rendeltetésének. A tarhosi általános iskolát, zenegimnáziumot és zeneművészeti szakiskolát 1954-ben egy népművelési miniszteri rendelettel megszűntették és helyébe gyógypedagógiai intézetet létesítettek. Az 1976 óta az egykori iskola hagyományra alapozva megrendezett Békés-tarhosi Zenei Napok ismét országos hírnevet szereztek a településnek.

~ Külön védetté nyilvánítási eljárás nélküli (ex lege) védett természeti értékeink közé tartoznak a ritka szikes tavak, mint a mezőberényi Medvefejes-tó is. A védetté nyilvánítást az indokolta, hogy a Kárpát-medencében egykor nagy kiterjedésű vizes élőhelyek területei - így a szikes tavaké is - jelentősen lecsökkentek.

~ A bélmegyer melletti erdőben található Kárász kastély – a fáspusztaihoz hasonlóan – szintén vadászkastélynak épült. A híres, szegedi sétálóutcának is nevet adó család, amerikából hazatelepült Imre nevű sarja virágoztatta fel a kastély és Fokköz környéket a II. Világháború előtt.

Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhely

A mezőberényi szikes Medvefejes-tó

A Libás-tanya

Amerikából hozott különleges fákból arborétumot létesített, erdősített. A kastély parkjának eredeti fáiból nem sok marad meg, de néhány idősebb példány és a bejárati út melletti tölgyfasor ma is gyönyörű. A kastély felújított állapotában 15 vendégszobával, különtermekkel, tájjellegű ételekkel várja vendégeit.

~ A mai Fáspusztára, már 13. századi iratok is utalnak, mint a Fás nevű település környéki erdővel borított területre. Az eredeti növénytársulás ma is meglévő öreg kocsányos tölgyei és vadkörtefái a honfoglaláskori idők előtti ősi erdősztyeppet idézik. E tájképileg is gyönyörű helyet, magyarország utolsó sziki tölgyesei között jegyzik. A puszta értékét növeli, hogy kis kiterjedése ellenére számos védett növény- és állatfaj él itt, melyek közül nem egynek Fáspuszta a legjelentősebb élőhelye világviszonylatban is. Persze ezekkel a turista aligha, ellenben számos ritka állattal, mint a rétisassal, fekete gólyával, bármikor találkozhat.

~ A Tarhos közelében lévő Libás tanya a falusi turizmus 2010-ben államilag elismert vendégfogadó helyszíne, ahol a libanevelés és a libához kapcsolódó ételek és ünnepek hagyományai élednek újra.

A Kárász kastély

Túrák másképp…

Az itt bemutatott lehetőségek nem is annyira a kitartó túraérzéseket, hanem inkább a szabadban eltöltött könnyed, pihentető vagy éppen csapatépítő élményeket célozzák meg. A geocaching, a questing, a Nordic Walking és a sárkányhajóverseny, kifejezetten a korszellemet követő aktív időtöltési formák.

Sárkányhajó Békés-Dánfokon

Geocaching:
GPS-koordináták alapján a természetben elrejtett „kincsesládák” megkeresése kínál izgalmas kalandot, felfedezést természeti és épített környezetben egyaránt.

Kincskeresés (questing):
Szellemes feladvánnyal megtalálni egy város nevezetességeit, megismerni történelmét, vagy felkutatni a természeti környezet érdekességeit, a játékos kihívásokat kereső, főként fiatalabb korcsoport számára.

Nordic Walking:
A tudatos járás technikája, speciális „túrabotok” segítségével. Minden izomcsoportot kíméletesen átmozgató, természetben végezhető sport. Kifejezetten ajánlott az idősebb korosztálynak, vagy túlsúlyos, ízületi, vérkeringési problémákkal küzdőknek.

Sárkányhajó:
Ázsiai eredetű sportág. A sárkányfejjel-farokkal díszített 11 méter hosszú hajót, 20 evezős hajtja kenulapátokkal. Az irányért a kormányos a ritmusért pedig a dobos felel.

Ajánló

~ GEOCACHING: ha nincs saját helymeghatározó eszközünk, Békéscsabán, Gyulán és Békésen, három-három GPS készülék vehető igénybe, hogy geoládákat kutassunk fel a környéken. A változatos helyszínekre vezető „rejtések” ugyanúgy segítenek bejárni a tájat, mintha túraútvonalakon haladnánk. Intrenetes oldalakról (pl. www.geocaching.hu) hasznos információk tölthetők le a készülékekre egy-egy célterületről, melyek a helyszínen olvasva a legérdekesebbek. Az geocaching pedig akkor a legizgalmasabb, ha magunk is „rejtünk” el ládát és töltünk fel másoknak tudásanyagokat a környékről.

~ QUESTING: A Közép-Békési Centrum honlapján (www.kozepbekes.hu), de a békéscsabai és a gyulai Tourinform irodákban is elérhetőek azok a játékos feladványok, melyek mint egy igazi kincskereső térkép, szellemes, versbe foglalt talányokkal, sematikus helyszínrajzokkal igyekeznek könnyed „fejtörést” okozni a túrázónak. A megoldókulcsok lépésről lépésre vezetik az embert a végső megoldás felé, miközben egyre több olyan „kincs” kerül a birtokunkba, melyek megszerzett tudásként ragyognak fel.

Nordic Walking

Questing

Sárkányhajózás

~ NORDIC WALKING: A sífutók mozgástechnikáját utánozó intenzív gyaloglási mód egyre népszerűbb az egész világon. Sík vagy enyhe domborzatú terepen bárhol és bárki gyakorolhatja, aki szereti a könnyedebb, mégis teljes sport- és túraértékű mozgást. Nagy előnye, hogy nincs szükség kimondott túrahelyszínekre a gyakorlásához. A városok parkjai, csendesebb utcái éppen úgy megfelelnek erre, mint a városon kívüli természeti környezet. Aki még nem próbálta, annak érdemes oktatótól elsajátítania a speciális technikát, amihez csupán két, síbotra emlékeztető speciális „túrabot” szükséges. Előzetes egyeztetéssel Békéscsabán, Gyulán és Békésen lehetőség van Nordic Walking botok igénybevételére a hosszabb-rövidebb sétákhoz, és szükség esetén oktatói segítség is kérhető, de csoportos tréningekhez való csatlakozás lehetősége is megoldott.

~ SÁRKÁNYHAJÓ: Ez az egyre kedveltebb vízisport, a térségben egyedülálló módon tavasztól-őszig bármely 20 fős csapat számára elérhető, de akár két hajóra való „legénység” is összemérheti erejét, ügyességét. Az osztályoknak, nagyobb baráti társaságoknak, családoknak egyaránt ajánlható feledhetetlen és vidám élményt Békés-Dánfokon, a „Körös Menti” Kishajó-kikötő és -átemelő területén üzemelő turisztikai vízi bázis szolgáltatja. A térségben is egyre kedveltebb vízi csapatsport számára minden évben itt is rendeznek nagyobb versenyeket, melyekhez a Kettős-Körös duzzasztott felvize kiváló pályát garantál.

~ ! *Az elérhető lehetőségek és igénybevehető eszközök után érdeklődjön a Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás weboldalán: www.kozepbekes.hu*

„Ládarejtés”

Geocaching

Túrák a Maros mentén

Arad megye egyik jellegzetessége a Maros folyó és környezete, kenuzásra és kerékpározásra csábítja a látogatót, hogy megtapasztalja e táj sokoldalú szépségeit.

Útvonaljellemzők:

- Lehetőleg nyáron, de késő tavasszal és kora ősszel is teljesíthető időjárástól függően, amennyiben a vízszint nem túl alacsony.
- nehézségi fok:

Útvonal:

20 km | 5 óra — 25 km | 3 óra

Túra I. *– Arad (Arad) – Óbodrog (Bodrogul Vechi) – Pécska (Pecica) – Óbodrog (Bodrogul Vechi) – Arad (Arad)*

101 km | 2 nap

Túra II. *– Öthalom (Vladimirescu) –* Pécska (Pecica) – Perjámos (Periam) – Egres (Igris) – *Nagycsanád (Cenad)*

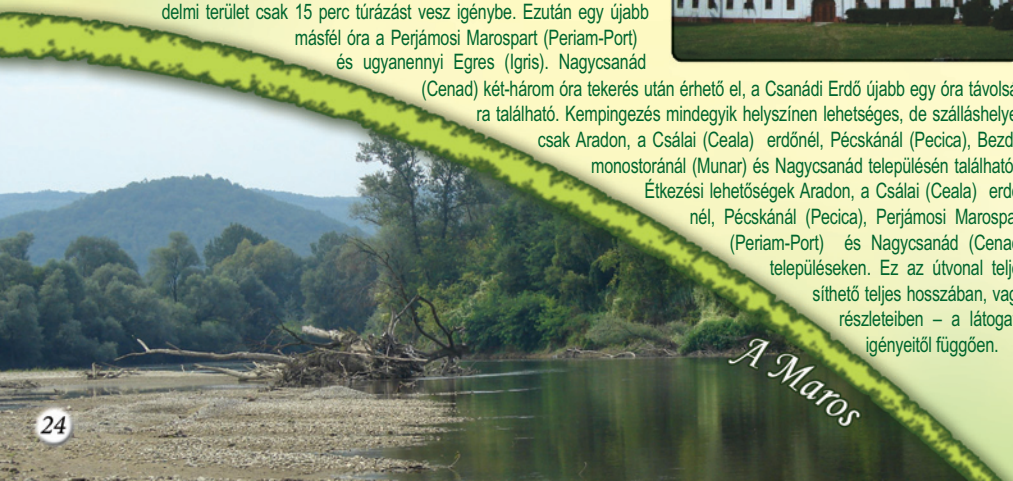

Kenuval a Maroson

Túraleírás

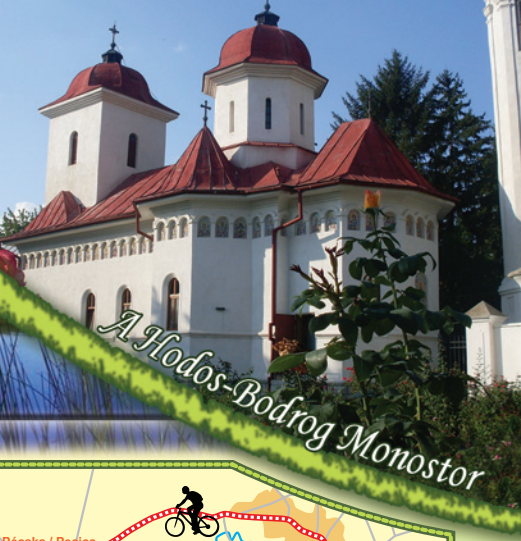
~ ***Túra I.*** Ez az útvonal a Három Sziget térségétől indul, Arad külterületén. Kenuzás közben megismerhető a Maros folyó növény- és állatvilága, valamint a folyó mentén található települések és lakosság története. Aradtól Pécskáig (Pecica) az útvonal 20 km kenuval. Aradra autóval lehet visszatérni, vagy kerékpárral egy 25 km-es, többnyire a folyó mentén haladó útvonalon. Ez a nyomvonal keresztezi a folyó egyik legfontosabb mellékfolyóját a Holt-Marost és érint egy régi, 1486-ból származó erődöt.

Bezdin monostor

~ ***Túra II.*** Ez a kerékpártúra Öthalom (Vladimirescu) erdőből indul. Két órás túrázás keretében érhető el Arad városa. Innen a Csálai (Ceala) erdő egy óra, ahonnan Pécska (Pecica) és a Bezdin monostor Munárban (Munar) lehetnek a következő úticélok. A monostortól a Nagyporond (Prundul Mare) természetvédelmi terület csak 15 perc túrázást vesz igénybe. Ezután egy újabb másfél óra a Perjámosi Marospart (Periam-Port) és ugyanennyi Egres (Igris). Nagycsanád (Cenad) két-három óra tekerés után érhető el, a Csanádi Erdő újabb egy óra távolságra található. Kempingezés mindegyik helyszínen lehetséges, de szálláshelyek csak Aradon, a Csálai (Ceala) erdőnél, Pécskánál (Pecica), Bezdin monostoránál (Munar) és Nagycsanád településén találhatók. Étkezési lehetőségek Aradon, a Csálai (Ceala) erdőnél, Pécskánál (Pecica), Perjámosi Marospart (Periam-Port) és Nagycsanád (Cenad) településeken. Ez az útvonal teljesíthető teljes hosszában, vagy részleteiben – a látogató igényeitől függően.

A Maros

Vízililiom-rezervátum Bezdinnél

A Hodos-Bodrog Monostor

Turisztikai attrakciók

(1) Arad városa; (2) Bodrog (Bodrogu) monostora; (3) Pécska szigetek; (4) Bezdin monostor – Munár (Munar); (5) Vízililiom-rezervátum (Bezdin); (6) Nagyporond Természetvédelmi Terület (Natural Reservation Prundul Mare); (7) Maros-ártér Természetvédelmi terület (Parcului Natural Lunca Mureşului); (8) Perjámosi Marospart (Periam-Port) és Egres (Igris); (9) Szent Gerard templom; (10) Csanádi Múzeum (Cenad)

~ <u>További látnivalók a Maros mentén:</u> Kaprevár (Căprioara) falvának karsztos képződménye; Soborsini (Săvârşin) kastély a Néprajzi Múzeummal és a Dendrológiai Parkkal – Soborsin (Săvîrşin); Solymos (Soimos) vára – Lippa (Lipova); Máriaradna (Radna) monostora – Lippa (Lipova); Török bazár – Lippa; Az Ópálosi emlékhely és műemlék – Ópálos (Păulis)

A Soborsini Dendrológiai Park

Soborsin kastélya

Arad és környéke

Az első írásos emlék 1078-ból származik Arad városáról. A nagy történelmi jelentőségű barokk település és környéke az építészetét, művészetét, vagy változatos társadalmát illetően leginkább, a gazdag kulturális élményeket kereső turistáknak ajánlott.

Útvonaljellemzők:

! elérhetőség: egész évben

! nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 120 km | 2 nap — II. 90 km | 1 nap

Túra I. („borút") *– Lippa (Lipova) – Kalodva (Cladova) – Baratca (Baraţca) – Ópálos (Păulis) – Györök (Ghioroc) – Aradkövi (Cuvin) – Kovászi (Covăsinţ) – Világos (Şiria) – Galsa (Galşa) – Muszka (Măsca) – Magyarád (Măderat) – Pankota (Păncota)*

Túra II. *– Arad (Arad) – Sofronya (Şofronea) – Kürtös (Curtici) – Kisiratos (Dorobanţi) – Mácsa (Macea) – Újszentanna (Sântana) – Zimándújfalu (Zimandu Nou) – Arad (Arad)*

Túraplusz: *Arad belváros (látnivalók az „Ajánlóban")* — 2 nap

Ajánló

~ *Túra I. („borút")* Románia egyik legrégebbi borvidékét történelmileg a 19. sz. elején dokumentálták. Főképp a Ménes (Miniş) – Magyarád (Măderat) közötti területen koncentrálódik a Zaránd hegység (Muntii Zarandului) nyugati oldalán, 60 km hosszúságban, 1-4 km szélességben. A borvidéknek két központja van: Ménes (Miniş) délen és Magyarád (Măderat) északon. A körút Lippánál (Lipova) kezdődik, Kaldován (Cladova) és Baratcán (Baraţca) keresztül. Mindezen települések a Zarándi -hegység (Zarandului) déli oldalán sorakoznak, a Maros (Mures) mentén. Ezután elérjük Ópálost (Păulis), ahol megtekinthetők a borospincék és megkóstolhatóak azok finom borai. A körút következő települése Györök (Ghioroc), majd Ménes (Miniş) falu. Itt a híres Ménesi Borospincékben újabb kellemes borkóstolásba kezdhet a látogató, vagy megtekintheti a környéken található múzeumokat. A következő állomás Kovászi (Covăsinţ) a Zarándi (Zarándului) hegység lábánál, ezért ez a település a hegyvidéki túrák egyik legfontosabb kiindulópontja. Ezt követi Világos (Şiria) városa, amely változatos turisztikai lehetőségeket kínál (túrázás, sporttevékenységek, borkóstolás). Galsa (Galşa) és Muszka (Măsca) falvakon keresztülmenve Pankotára (Păncota) érkezünk, egy fontos szőlő és borközpontba. Ehhez a városhoz tartozik Magyarád (Măderat) falva, ahol egy másik borvidék található. Itt két, 1845-ben telepített óriásfenyő is látható.

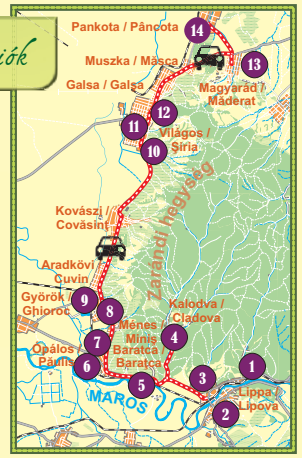

~ *Túra II.* Ez az útvonal a magyar-román határ mentén halad, lehetőséget adva számos termálfürdőben történő feltöltődésre – Kisiratoson (Dorobanţi), Kürtösön (Curtici), Sofronyán (Şofronea) - és néhány gazdag történelmű város felkeresésére. E túrának a fő látnivalója a Mácsai (Macea) kastély, valamint a Dendrológiai Park, amely 21,5 hektáron terül el és diákok kutatási területe. A Purgly kastély Sofronyában (Şofronea) 1889-ben épült és a park közepén található, mögötte egy működő közfürdővel.

~*Túraplusz:* Arad városa változatos turisztikai attrakciókat kínál, múzeumoktól, régi történelmi épületeken és műemlékeken át, a településen keresztülfolyó Maros folyót szegélyező sétányokig. A folyó félszigetként zár körbe egy 40 hektáros zöldövezetet, ahol többek között a vár és a híres Neptun strandkomplexum is található.

Turisztikai attrakciók

Túra I. *(1) Solymos vára – Lippa (Lipova); (2) Török bazár – Lippa (Lipova); (3) Máriaradna monostora – Lippa (Lipova); (4) Kaldova (Caldova); (5) Baratca vára – Baratca (Baraţca); (6) Hősök emlékhelye – Ópálos (Păulis); (7) Borospincék – Ópálos (Păulis); (8) Ménesi Borospince és a Szőlő és Bor Múzeuma – Ménes (Miniş); (9) Méhészszeti Múzeum és a Villamosmúzeum – Györök (Ghioroc); (10) Világosi vár – Világos (Şiria); (11) Ioan Slavici & Emil Mantia Múzeum – Világos (Şiria); (12) Világosi borospincék – Világos (Şiria); (13) Óriásfenyők; (14) Pankotai borköz-pont (Păncota)*

Túra II. *(1) Arad; (2) Purgly kastély és Thermál fürdő – Sofronya (Şofronea); (3) Kürtösi Közfürdő – Kürtös (Curtici); (4) Dorobanţi közfürdő – Kisiratos (Dorobanţi); (5) Mácsa kastélya és Dendrológiai Park – Mácsa (Macea); (6) Katolikus templom – Újszentanna (Sântana)*

~Túraplusz (Arad belváros): *Complex Arad Múzeum; Egyházi művészet és áldozati tárgyak Múzeuma – Gai Monostora; "Vasile Goldiş" Emlékmúzeum; Kormányzati Palota; Kulturális Palota; Csanád Palota; Neumann Palota; Igazságügyi Palota; Pénzügyi Palota; Kelemen Ház; Nemzet Bank Palota; Szantay Palota; Bohuş Palota; Ardealul Hotel Padlock Ház; a Katolikus Parókia Háza Újaradon; az Ágyúgolyós Ház; Régi Színház; Arad vára; Régi Vámház; Víztorony.*

Menyháza környéki túrák

Az Erdélyi-érchegység gyöngyszemeként is emlegetett Menyháza és az onnan kiinduló gyalogtúra útvonalak, bármely korosztályba tartozó turista számára könnyedebb túraélményeket ígérnek. Aki látni szeretné, hogy az egyes évszakok milyen változatosságot mutatnak Arad megyében, annak bármikor érdemes ellátogatnia e vendégeit télen-nyáron fogadó népszerű üdülőhelyre.

Útvonaljellemzők:

- jelzett hegyi túrautak közepes szintemelkedésekkel, kevésbé gyakorlott túrázóknak is
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 10 km 3-4 óra | II. 12 km 4-5 óra | III. 3 km 1 óra

Túra I. (sárga sáv jelzés)
Menyháza (Moneasa) – Osoiului-hegy – Dézna várrom – Dézna (Dezna)

Túra II. (sárga pont jelzés)
Menyháza (Moneasa) – Gaudeamus Turistaház – Kézdisárfalva, Tinoasa-fennsík – Meghes-völgy (Valea Megheş) – Menyháza (Moneasa)

Túra III. (kék sáv jelzés)
Menyháza (Moneasa) – Denevérbarlang

Vízililiomos-tó az egykori gyógyfürő épületénél

Ajánló

~ *Túra I.* Átsétálva Menyházán (Moneasa), a futball pályánál elhagyva a települést, majd a Menyháza-völgy jobb oldalán fölkapaszkodva érjük el a gerincet. Itt az útvonal dél felé halad végig a gerincen, ahol keleti irányban a teljes völgy látható, beékelve Kisróna (Ranusa) falva, déli irányban a Nagy Osoiu hegycsúcs figyelhető meg. Áthaladva ezen a csúcson egy nyeregbe ereszkedve sűrű erdő fogadja a túrázót, majd a 470 m magas Írottkő csúcs (Vârful Piatra Scrisă) következik, ami erőteljes mászást kíván meg. Az útvonal újra egy kisebb nyeregbe ereszkedik, majd felkapaszkodik Dézna (Dezna) várromjához, ahol egy gyérebb erdős területre érünk. A vártól az útvonal a Dézna Fogadó melletti, felújított úthoz ereszkedik.

~ *Túra II.* Menyházát a Postahivatalnál hagyjuk el, ahol a jelzés egy sziklás úton halad a Sziklás forrásig (Pârâul Pietros). Az utolsó házat követően az útvonal az erdőbe vezet föl, néhány elszigetelt ház mellett. A sziklás utat elhagyva egy ösvényt követhetünk, kijutva a Seacă-völgy (Fundu Muntelui) jobb oldalára. Az ösvény ezután az erdőben halad egy hegyi patakot követve a bal parton, majd egy kis tisztásra vezet, ahol balra fordul a patak mentén. Mintegy 5 perc gyaloglással jobbra fordulva, közvetlenül egy emelkedőre érkezünk. Az erdőt elhagyva a jelzés a látogatót egy páfránnyal és szederbokrokkal teli völgybe kalauzolja.

Csónakázó-tó

Az érett gyümölcsből nyáron új erőt meríthetünk. A bal oldalon felmászva egy nyeregbe érünk, majd rövid idő múlva a Nagy Dombon (Dealu Mare) az aradi egyetem turistaházához (Gaudeamus). Az erdő szélén haladó útról, a turista kunyhó mögött jobbra fordulva egy újabb kisházat találunk Kézdisárfalva (Tinoasa) karsztos fennsíkján. Néhány perc után a mészégetők boksáihoz jutunk ahonnan a Rachitaru-völgybe (Valea Răchitaru) ereszkedhetünk. A Meghes-völgyben (Valea Megheş) mintegy 6 km-t végiggyalogolva elérjük a települést a Menyháza Hotel mögött lévő vízililiomos tónál.

~ *Túra III.* A Déznába (Dezna) haladó főútvonalat követve a házak között balra nyíló ösvényre fordulunk, majd az első útkereszteződésnél (a házak mögött) a jobbra haladó ösvényen haladjunk. Az útvonal enyhén emelkedik, néhány nagyobb völgyet keresztez és egy sziklás helyre ér – amely a denevérbarlang (Peştera Liliecilor) bejáratát jelöli. Nincs szükség speciális felszerelésre a barlang meglátogatásához, csupán egy fényforrásra és sisakra. A barlang látogatható, 190 m hosszú, 10 m szintkülönbséggel és 33 m széles.

A Denevérbarlang bejárata

A déznai várrom

Turisztikai attrakciók

(1) Dézna várrom (Dezna); (2) Írottkő-csúcs (vf. Piatra Scrisă); (3) Denevérbarlang ; (4) Menyháza; (5) Aradi egyetem menedékháza (Gabana Gaudeamus); (6) Tinoasa-fennsík – Kézdisárfalva; (7) Meghes-völgy(Valea Megheş)

(A www.kozepbekes.hu internetes oldalon a térség további túraútvonalairól, látnivalóiról, valamint egyéb érdekességekről tájékozódhat.)

A „Kék Szarvas" vendégfogadó Menyházán

Zarándi-hegység

Fedezze fel a zarándi hegyvidéket Arad megye szívében, és adja át magát az erdőfoltokkal, régi kolostorokkal és templomokkal, barlangokkal és kedves településekkel tarkított csodálatos természeti tájnak!

Útvonaljellemzők:

- esetenként jelzés nélküli hegyvidéki túrautak, túravezető ajánlott
- nehézségi fok:

Útvonal, látnivalók:

I. 14 km	II. 15 km	III. 33 km
5 óra	5 óra	2 nap

Túra I. *Györök (Ghioroc) – Kecskés (Capra) hegycsúcs – Gurgului gerinc – Feredő (Feredeu) kolostor*

Túra II. *Solymosvár (Şoimoş) – Solymosi völgy – főgerinc – Fürdő (Bailor) völgy – Kaszolya (Căsoaia)*

Túra III: *Strănaşa menedékház – Moţeşti-Văsoaia kunyhó, Vészalja (Văsoaia)*

Túraplusz: *Feltóti (Taut) víztározó, oda-vissza kb. 7 óra*

Ajánló

~ Túra I. *(Túrajelzés: kék sáv a Kecskés (Capra) hegycsúcsig, majd piros sáv a főgerincig, végül ereszkedés a kolostorhoz a kék pont jelzésen. Szintkülönbség: kb. 340 m. Elérhetőség: egész évben; javasolt túravezető igénybevétele.)* Az útvonal Györök (Ghioroc) központjában kezdődik, majd kelet felé halad tovább a völgyben található hétvégi házak mentén. A völgy jobb oldalán egy vízfolyás fut és elér egy mezőgazdasági utat. Ezt az utat követve egy nyílt területre érünk, ahonnan láthatjuk Györököt és az egész Aradi fennsíkot. Az út fölfelé vezet tovább, elhagyjuk az úton lévő jeleket és egy erdőben folytatjuk túránkat. Az útirányt követve körbejárhatjuk a Kecskés (Capra) ormot (468m). Az út itt metszi a „kék háromszög" jelzésű utat, valamint ez az a pont, ahonnan elindul a Zarándi-hegyek (Muntii Zarandului) fő vonulata is, amelyet feltűnő piros sávval jelölnek. Innentől követhetjük a piros jelzést. Az általános haladási irány a dél-délnyugat, az észak-északnyugat. Miután elhagyjuk a Cioaca Zicătorii ormot (432 m) egy nyeregbe ereszkedünk. Jobbról a Gurgului hegycsúcsot (392 m), majd a Chiciora ormot (488 m) láthatjuk. Ezután a Fântâna Rece orom (573 m) déli oldalát érjük el az útvonal jobb oldalán. E tető nyugati oldalán található a Feredő kolostor, melyhez a kék ponttal jelölt útvonal vezet le.

~ Túra II. *(Túrajelzés: sárga háromszög; táv: 15 km.; szintkülönbség: kb. 300 m; elérhető: egész évben; javasolt túravezető igénybevétele.)* Az útvonal a Solymos (Şoimoş) folyón átívelő hídnál kezdődik, amely a DN 7 jelzésű országútnál található. Anélkül, hogy átmennénk a hídon, kövessük azt az utat, amelyik a Solymos-völgy mentén halad fölfelé, Solymosvár (Şoimoş) falun keresztül.

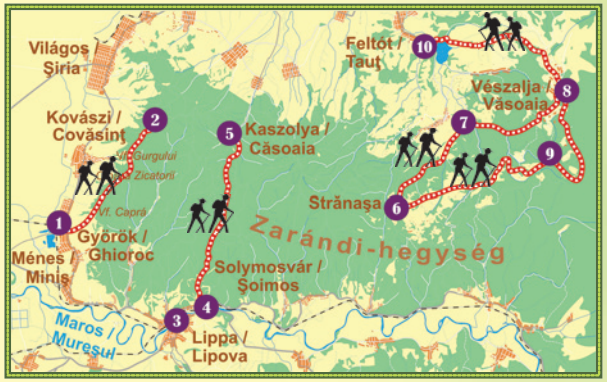

Körülbelül 3 km után az út elhagyja a falut és egy erdőn áthaladó ösvényben folytatódik, maga mögött hagyva egy kis gátat a folyó fölött. A völgy magasabb oldalán az út kissé emelkedik, majd az utak kereszteződésében, a völgy végében hirtelen észak felé veszi az irányt, elérve a főgerincet. Ezt követően utunk balra folytatódik, kb. kétszáz méteren keresztül, hogy aztán jobbra, egy másodlagos vonulatra ereszkedhessünk. Nem messzire, a bal oldalon, az ösvényen leereszkedünk egészen a Solymos patak eredéséig. Elérve a völgyet, az ösvény követi a Solymos folyásirányát és a második csomópontnál találkozik a kék sáv jelzéssel, amely Kaszolyához (Căsoaia) vezet. Mielőtt megérkezünk célunkhoz, a Hegyes (Highis) forrás keresztezi utunkat, jobb irányból folyva a Solymosba. Ezen a területen fut össze a sárga sáv és a piros háromszög is. E jelzések mind a Kaszolya kempingig vezetik a túrázókat.

~ Túra III. *(Túrajelzés: piros pont; táv: kb. 33 km; elérhető: egész évben, javasolt túravezető igénybevétele.)* Ezt a túrát két ütemben érdemes (2 nap alatt) megtenni. A körút jelzése a 450 m magasan fekvő Strănaşa menedékháznál kezdődik. Ez a menedék eredetileg egy szerény paraszthaz volt, amelyet turisztikai helyszínné alakítottak át. A Strănaşa menedéktől gyalog mintegy 15 km-re (5-6 óra) található a Moţeşti-Văsoaia kunyhó, az 550 m magasságban lévő Vészalja (Văsoaia) hegyi falucskában. Itt megszállhatunk, majd újra útra kelve a körút a kis falun keresztül, csodálatos hegyvonulatokon és völgyeken keresztül folytatódik. Az útvonal második része kb.18 km hosszú (5-6 óra). A Strănaşa menedékháztól további túrákat tehetünk az Ivăniţa csúcshoz 707 m (oda-vissza 5-6 óra) vagy a Rageviţa csúcshoz 556 m (oda-vissza 7-8 óra). Emellett, turisztikai cél elérésének szándéka nélkül is barangolhatunk e csodálatos vidéken, anélkül, hogy eltévednénk, mivel fennsíkvidéken, ez a terület, teljes körű láthatóságot biztosít. A Moţeşti kunyhótól a nagy területen fekvő faluban eltölthetünk egy egész napot is a település minden egyes szögletének a bejárásával. Amennyiben mindenképpen látványosságot keresünk, látogassunk el a Feltóti (Taut) víztározóhoz (oda-vissza 7 óra).

Turisztikai attrakciók

~ Túra I. *(1) Villamos múzeum (Zöld nyíl), Györöki-tó, Szőlő és Bor Múzeuma, Mézeskalács Múzeum – Györök (Ghioroc); (2) Feredő kolostor*

~ Túra II. *(3) Lippai Múzeum, Ortodox templom, Török bazár, Lippa Gyógyfürdő, Máriaradnai ferences rendi monostor a keresztúttal – Lippa (Lipova); (4) Solymos várromja - Solymosvár (Şoimoş); (5) Fürdő (Bailor) Völgy – Kaszolya (Căsoaia)*

~ Túra III. *(6) Strănaşa menedékház; 7) Moţeşti-Văsoaia kunyhó; (8) Vészalja (Văsoaia); (9) Rageviţa csúcs; (10) Feltóti-víztározó (Taut)*

A Gajna-hegység

A Gajna-hegység túrái Arad megye legmagasabb pontjához vezetnek, a Bihari hegység délkeleti térségében. Az egymás után emelkedő csúcsok csodálatos látványt nyújtanak a hegygerincekről.

Útvonaljellemzők:

- esetenként jelzés nélküli hegyvidéki túrautak, túravezető ajánlott
- nehézségi fok:

Gajna panoráma

Útvonal, látnivalók:

I. 22 km 6-7 óra | II. 24 km 6-7 óra

I. útvonal: *Nagyhalmágy (Hălmagiu) – Kishalmágy (Hălmăgel) – Gajna gerinc (Găina) – Arad Sziklája (1429 méter) (Piatra Aradului) – Gajna tető (1486 méter) (Găina)*

II. útvonal: *Nagyhalmágy (Hălmagiu) – Zarándbánya (Băneşti) – Keresztespatak – (Cristeşti) – Páfrányos (Brusturi) – Mermesd (Mermeşti) – Bogyafalva (Bodeşti) – Nagyhalmágy (Hălmagiu)*

Túraleírás

~ Túra I. *(Túrajelzés: kék sáv; szintkülönbség: 800 m; elérhetőség: egész évben járható, ajánlott túravezető igénybevétele)* Az utat a kék turistavonal jelzi Kishalmágytól (Hălmăgel) Szerben (Sârbi) keresztül egészen a vonulatig.

A Gajna-tetőn

Avram Iancu emlékhely a Gajna-tetőn

Zarándbányánál (Băneşti) számos ház már lakó nélkül várja további sorsát, vagy csak a nyári hónapokban lakottak. A kertekben még ma is termő, öreg alma- és körtefák idézik a múlt emlékeit. A Gajna (Găina) tetőről rövid észak-nyugati sétával érhető el az Arad sziklája (Piatra Aradului) (1429 m), közvetlen a három megye Bihor, Fejér és Arad megyék csomópontjában. Innen délkeletre, 1486 m-en emelkedik a Gajna (Găina) hegycsúcs, Arad megye legmagasabb pontja. A vonulattól északra a Bihari hegyvidék, nyugatra a Béli hegység (Codru Moma), délnyugatra a Zarandi-hegyek nyújtanak tiszteletreméltó látványt.

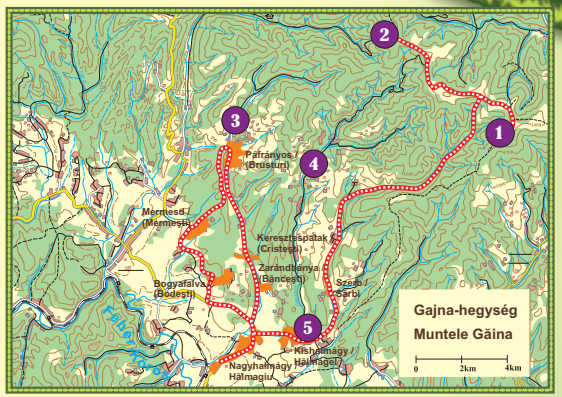
A Nagy Bihar csúcs a Gajna gerincről

Villám sújtotta fa

Ősbükkös

~ Túra II. *(Túrajelzés: sárga pont; szintkülönbség: 500 m; elérhetőség: egész évben járható, ajánlott túravezető igénybevétele).* Ez az út tevékeny, szorgos emberek falvain vezet keresztül. A házak, a kertek és az udvarok rendezettek, a lakosok gazdálkodással foglalkoznak.

A falvakban lévő utak felülete jó minőségű aszfalt, így alkalmasak kerékpározásra is. A hegyi falvak lakói örülnek a turistákkal való találkozásnak. Érdemes kerülőutat tenni egy öreg erdőben Páfrányostól (Brusturi) északnyugatra, ahol többszáz éves bükkfák mesebeli környezete nyújt egyedülálló élményt. Érdemes fotókat készíteni néhány igazán különleges alakú famatuzsálemről.

Turisztikai attrakciók

(1) Gajna-tető (Găina); (2) Arad sziklája (Piatra Aradului); (3) Ősbükkös – Páfrányos (Brusturi); (4) Vízesés; (5) Vízimalom – Kishalmágy (Hălmăgel)

~ A „Leányvásár"-t a Gajna (Găina) hegycsúcson – már 2 évszázada tömegeket vonz ez a látványosság –, minden évben júliusban, Szent Illés (Ilie) hétvégéjén rendezik meg. ~ Az utolsó működő vízimalom Kishalmágyban (Hălmăgel) a falu központjában található. Kihasználva a Kishalmágy (Hălmăgel) patak vizének erejét, az eredeti malomkövek még ma is búzát és kukoricát őrölnek, régi faeszközök segítségével. A csévéző és a magtár szintén működik még a malomban. ~ A települések közötti út nyugati oldalában Hosszúsor (Luncşoara) és Lukácsfalva (Lucăceşti) között egy mesebeli vízesés megállásra hívja az utazót, hogy megcsodálja ezt a természeti látványosságot és a víz erejét amely a hosszú évek alatt számos barázdát, mélyedést vájt a sziklákba.

A kishalmágyi vízimalom

Jellegzetes parasztház a hegyen

BÉKÉSCSABA

SZÁLLÁS:
Hotel Fiume*** +36-66/443-243
www.hotelfiume.hu

Fenyves Wellness Hotel***
+36-66/456-126, +36-66/457-377
www.fenyveshotel.hu

Brill Hotel*** +36-66/641-192;
+36-20/805-20-20 www.brillhotel.hu,
www.brillbisztro.hu; www.brillpizza.hu

Panoráma Wellness Hotel** +36-66/
547-770 www.panoramawellness.hu

Réti Panzió +36-70/338-4967
+36-66/459-306 www.retipanzio.hu

Szlovák Panzió +36-66/321-771
+36-66/441-750 www.slovak.hu

Alma Mater Hostel +36-66/524-705
www.almamaterhostel.hu

Abigél Vendégház +36-30/8191-973
+36-30/9586-499 www.csabigel.hu

Alíz Vendégház +36-30/238-0701
www.alizvendeghaz.hu

Békéscsabai Fatornyos Vendégház
+36-30/349-6500 +36-30/224-4017
www.bekescsabai-szallas.hu

ÉTTERMEK:
Brill Bisztró +36-20/985-5526
www.brillbisztro.hu
www.brillhotel.hu, www.brillpizza.hu

Kisvendéglő a Hargitához +36-66/
435-419 www.hargitavendeglo.hu

Mókus Csárda +36-66/446-445
+36-66/898-075 www.postelek.com

Kornélia Étterem +36-66/333-272
www.korneliaetterem.com

Roy's Café Étterem
+36-66/524-690 www.roys.hu

TOURINFORM IRODA
Békéscsaba; +36-66/441-261
www.turizmus.bekescsaba.hu

ESZKÖZKÖLCSÖNZÉS:

Körösök Natúrpark Közhasznú
Nonprofit Kft.; +36-66/445-885
06-20/425-0925; info.kvne@gmail.com

Tourinform-Békéscsaba
+36-66/441-261
www.turizmus.bekescsaba.hu

Százlábú Egyesület, Zanócz Róbert
+36-70/3340841 www.szazlabu.hu

TÚRASZERVEZŐK:

Körösök Völgye Turista Egyesület
+36-30/986-4514 www.kvte.hu

Csabai Bihargók Turista Egyesület
+36-20/993-5643
www.csabaibihargok.hu

Százlábú Egyesület, Zanócz Róbert
+36-70/334-0841 www.szazlabu.hu

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓ:
www.turizmus.bekescsaba.hu
www.itthon.hu
www.turizmus.bekesmegye.hu
www.korosokvolgye.com

GYULA

SZÁLLÁS:
Aqua Hotel***
Tel./Fax: +36-66/463-146
+36-66/468-138; www.aqua-hotel.hu

Corso Boutique Hotel****
+36-66/644-940, +36-66/644-924
gyulahotelcorso.hu

Corvin Hotel*** Wellness Apartmanok
+36-66/362-044
corvinhotel@t-online.hu

Elizabeth Hotel**** superior
+36-66/560-240 www.elizabeth-hotel.hu

Hunguest Hotel Erkel****/***,
+36-66/463-555, +36-66/561-190
www.hotelerkel.hu

Gyulai Idegenforgalmi Egyesület
+36-70/531-9744 www.gyula.info.hu

TOURINFORM IRODA
Gyulai Turisztikai Nonprofit Kft.
és Tourinform Gyula
+36-66/561-680, www.visitgyula.com

ÉTTERMEK

Park Étterem +36-66/463-711
www.parkhotelgyula.hu

Halászcsárda
+36-66/466-303, +36-30/204-4608
www.hotelhalaszcsarda.hu

Maestro Étterem +36-66/560-120
www.gyulamaestro.hu

Aranykereszt Étterem
+36-66/463-194, +36-66/463-197
www.hotelaranykereszt.hu

Patrióta Gyulai Kisvendéglő +36-20/
221-7477 gyulaipatriota@gmail.com

ESZKÖZKÖLCSÖNZÉS
Kerékpárkölcsönzés - Gyulai
Turisztikai Nonprofit Kft. és
Tourinform Gyula
+36-66/561-680 www.visitgyula.com

Kerékpárkölcsönzés – Lipcsei Csaba
+36-30/278-6657

Kajak, kenu, csónak és vízibicikli
kölcsönzés – Vári Sándor
+36-30/670-0934

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓ
Gyulai Várfürdő Kft.
+36 66/561-350 www.varfurdo.hu

Gyulai Várszínház +36-66/463-148
www.gyulaivarszinhaz.hu

Gyulai Múzeumok - Gyulai Kulturális
és Rendezvényszervező Nonprofit Kft.
(Vármúzeum, Erkel Emlékház, Kohán
Képtár, Dürer Terem, Ladics-Ház)
+36-66/463-544, +36-70/310-6722
www.gyulaimuzeumok.hu

Mogyoróssy János Városi Könyvtár,
+36-66/362-000, +36-66/561-691
www.mjvk.hu

BÉKÉS

SZÁLLÁS, ÉTKEZÉS
Dánfoki Üdülőközpont, Békés-Dánfok
+36-20/568-4649, +36-20/586-8280
www.danfok.hu

Dübögő Szálloda, Étterem, Eskü-
vőház és Barlang Pizzéria
+36-66/510–410; +36-66/510–411
www.dubogo.hu

Békés Megyei Tisza Kálmán Köz-
oktatási Intézmény kollégiumai:
150 fő: +36-66/411-982; +36-20/293-1653
100 fő: +36-66/416-735; +36-20/293-1653

Bagoly Vendéglő: +36-66/412-077
www.bagolyvendeglo.hu

Nagyház Pince Borozó: +36-30/608
-0358 www.borozo.g-portal.hu

Kira Vendéglő: +36-66/412-149
asosgipsz@vipmail.hu

Aktuális programok, szolgáltatások:
www.bekesikultura.hu
www.bekes.hu, www.bekesvaros.hu

ESZKÖZKÖLCSÖNZÉS:
sárkányhajózás, kenubérlés,
sétarepülés sárkányrepülővel,
lovaglás, Air Soft www.danfok.hu

SZOLGÁLTATÁSOK:
szabadstrand, pálinkakóstoló,
élmény-kolbásztöltés, Libás tanya
látogatása kóstolóval és vezetéssel,
egyéni természetjáró túrák, kirán-
dulások gyalogosan és kerékpárral,
nyári erdei és evezős táborok,
sátorozási lehetőség, szállások
faházakban és kőépületekben
www.danfok.hu

TÚRASZERVEZŐK:
Békés Kajak-Kenu Club (vízitúra)
Kálmán Tibor +36-20/805-7251

„Százlábú" Egyesület, Zanócz Róbert
+36-70/334-0841, www.szazlabu.hu

Körösök Régió Természetjáró
Egyesület: +36-70/382-9917

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓ:
Békés Város Polgármesteri Hivatala
+36-66/411-011, www.bekesvaros.hu

Békés Városi Kecskeméti Gábor Kul-
turális, Sport és Turisztikai Központ
+36-66/411-142, www. bekesikultura.hu

Körös-menti Kishajó Kikötő Békés
+36-20/272-7477, +36-20/271-9551
braun.mihaly@danfok.hu

Dánfoki Üdülőközpont és
Szabadstrand
+36-66/411-142; +36-20/568-4649
+36-20/586-8280, www.danfok.hu

Békési Uszoda, +36-66/411-455
+36-20/400-2331
www.uszoda.bekesvaros.hu

Békés Városi Püski Sándor
Könyvtár+36-66/411–171
www.bekesikonyvtar.hu

Békés Városi Jantyik Mátyás
Múzeum, +36-66/411–943
bekesmuzeum@bekesvaros.hu

ARAD ÉS KÖRNYÉKE

SZÁLLÁSHELYEK:
www.cazarearad.ro

ÉTTERMEK:
minden szállodában, panzióban.
További éttermek: www.
restaurantearad.ro

FEHÉR-KÖRÖS (Arad megye)

SZÁLLÁS, ÉTKEZÉS:
Hotel Central, Borosjenő
+40-257/511-833

Körös Hotel (Hotel Criş)
Kisjenő (Chişineu Criş)
0040-257/350-349

TÚRASZERVEZŐ:
Nagy Árpád, Arad +40-758/815-678

PROGRAMSZERVEZŐK:
Zaránd barangolói (Hoinarii
Zarandului)
www.hoinariizarandului.go.ro

Jöjjön velünk! Egyesület
(Come with us!) www.veniticunoi.ro.

MAROS FOLYÓ

SZÁLLÁS, ÉTKEZÉS:
Fata Neagră Panzió, Zám (Zam)
+40-788/121-684

Favorit Panzió, Lippa (Lipova)
+40-746/033-133

Belvedere Panzió, Lippa (Lipova)
+40-257/561-885

Bradul Faház, Ópálos (Paulis)
+40-257/388-367

Hotel Rusco, Ópálos (Paulis) +40-
257/ 388-411

Motel West, Öthalom (Vladimirescu)
+40-257/515-500

Casa Verde Panzió: +40-357/801-880

Maros-ártér Natúrpark, Arad:
+40-257/258-010

Komodo Panzió – Pécska
+40-357/428-279

Hotel Jackson, Nagylak
+40- 257/206-227

Továbbá: www.cazarearad.ro

TÚRASZERVEZŐK, TÚRAVEZETÉS, ESZKÖZÖK (KERÉKPÁROK, KENUK):

Maros-Ártér Natúrpark +40-257/2-
58-010 www.luncamuresului.ro

MENYHÁZA (MONEASA) ÉS KÖRNYÉKE

SZÁLLÁSHELYEK:
Park Hotel, Menyháza Hotel, Codru
Moma Hotel, Moneasa Kemping,
Villa Club Castel, Villa Mayumi
Elérhetőség: +40-257/253.678
statiuneamoneasa@gmail.com

Egyéb szálláslehetőségek:
www.statiuneamoneasa.com

ÉTTERMEK: minden szállodában;
Dezna Csárda

TURISZTIKAI INFORMÁCIÓ:
turizmus Infopont
Menyháza(Moneasa)

ZARÁNDI HEGYVIDÉK

SZÁLLÁSHELYEK:
La Nepoata lui Grec Lae Panzió,
Világos (Şiria): +40-257/531-367

Perla Cetăţii Panzió, Világos (Şiria)
+40-257/531-185

Konak Panzió, Györök (Ghioroc)
+40-371/072-117

Györöki Kemping (Ghioroc)
+40-257/461-.359

Favorit Panzió Lippa (Lipova)
+40-746/033-13

Belvedere Panzió, Lippa (Lipova)
+40- 257/561-885

Turisztikai Központ, Kaszolya (Căsoaia)
+40-742/057-.666

Tauţ-i Kemping (Tauţ)
+40-257/384-010

Moţeşti, Väsoaia vendégház és
Strănaşa menedékház
+40-758/815-678

ÉTTERMEK:
Turisztikai Központ, Kaszolya
(Căsoaia)

Ana Maria Magdalena étterem,
Lippa (Lipova)

Konak Panzió, Györök (Ghioroc)

ESZKÖZÖK KÖLCSÖNZÉSE:
kerékpárok a Györöki Kempingben

PROGRAMSZERVEZÉS:
Zaránd Barangolói (Hoinarii Zărandului)
www.hoinariizarandului.go.ro

Gyere velünk! Egyesület
(Association „Come with us!")
www.veniticunoi.ro

TÚRAVEZETÉS: Nagy Árpád,
Arad +40-257/284-530
+40-758/815-678

ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓ:
TOVÁBBI TÚRALEHETŐSÉGEK, KAPCSOLÓDÓ TÚRÁK:
További útvonalakért látogassa
meg a www.imm-arad.ro/
activetours oldalt.

TURISZTIKAI INFORMÁCIÓ:
Infotour Arad: +40-257/270-277
turism@primariaarad.ro

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK:
112 (rendőrség, mentők, tűzoltó-
ság segélyhívója)

Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás – 5600 Békéscsaba, Szent István tér 7.
Tel: 20/229-5055 – e-mail: info@kozepbekes.hu – web: www.kozepbekes.hu

Körösök Völgye Natúrpark Egyesület – 5600 Békéscsaba, Szent István tér 7.
Tel/fax: 66/445-885 – e-mail: naturpark@globonet.hu – web: www.korosokvolgyekozpont.hu

Kis- és Középvállalkozások Romániai Nemzeti Tanácsa - Aradi Kirendeltség – 310123 Arad, Nicolae Balcescu utca 5. 2/a
Tel/Fax: +40-257/253-757 – e-mail: arimm@clicknet.ro, contact@imm-arad.ro – web: www.imm-arad.ro,

Kiadta a Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás – Békéscsaba 2012.
Megjelent 5.000 példányban - fotók: Tószögi György, KKRNT, Arad – Grafika, tördelés: Natural Day Kft.
Nyomdai munka: GyomaPress Nyomdaipari Kft.

www.hungary-romania-cbc.eu www.huro-cbc.eu
Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.